

LITURGIA

SACRÆ COENÆ.

Az az:

UR VACSORAJA-
NAK KI-OSZTASA-
ban-való Rend és Cse-
lekedet.

*Melyben megegyeztenek, a Tisán-
innen levő Egyházi szent Társa-
ságbéli Tanítók, leg-nagyobb részént:
és ilyen formán közönséges meg-egye-
zett végezeiből, Sáros Pataki kö-
zönséges Gyűlésekben, 10. Apr.
1658-ben, ki-adtanak.*

Nyomtatott PATAKON, ROSNYAI

JANOS által, 1658-ben.

Az Isten félő Olvasóhoz.

I-adjuk már kegyes Olvasó, az Vr-
Vacsorája szent Sacramentumának
azt a *Liturgiáját*, Szolgáltatását,
melyben a' nagy irgalmú Ur Isten-
nek vezérléséből, már egyszer, e'nyi

hányodásunk után; ezen a' földön köz akarat-
ból meg-egyezőnk. Nem mint ha ez előt-is, az
dolognak igaz valósága, nem volt volna Eccle-
siáinkban: mert azt örökké áldandó irgalmas-
ságából, mindenkor fenn tartotta. ő szent Fel-
sege köztünk; hanem mivel kiki, a' mint jobnac
teczet, vagy a' mint, mástól látta, a' *Ritusok*
dolgában, a' szerént cselekedvén, sok a' béli hól
apróbb s' kevesb; hól nagyobb s' több kölömbö-
zésekkel, kezdet vala esni, e' szent Sacramen-
tumnak ki szolgáltatása. El-annyira hogy majd
az Ecclesiáknak számok szerént vala, s' vagyon
mostan-is sok Tárfaságokban a' mód és forma.

S-igaz, hogy a' mint a' mi Helvetica confes- Cöfess
sionk igazán tanítja, a' szabadjában hagyott, kül- Helvet.
ső kölömböző rend tartások, mellyek a' hely és cap. 27.
idő szerént, a' nagyobb épületekhez képest, iste-
nessen szoktak intézteni (melyben nem is kell
egy Ecclesiának-is szabadságát meg kötni)
nem térszik az Ecclesiákat, egy mástól külö-
n-
zöcké

zöcké, vagy külömb vallásuakká. Mindazáltal azokban is a *Conformitas*, a' menyire lehet, és a menyiben azt, a' külön külön lévő Ecclesiának állapotjoc és leg jobb épületec el szenyvedheti; igen szép és kívánatos dolog. A' Christustól titkos tanuságok kedvéért ki-adattakban pedig (minéműeket emberi találmanybol, az Isten Anyaszentegházának tiszta együgyű volta, az Isteni tilalomért helyben nem hagyhat,) mindnyájunknak azon egy értelemmel, s' azon regula szerént kell járni: ha tudva szentség török nem akarunk lenni.

Ez Módot, mellyet itt ki adunk, mindenben Izent Irás, és Vallásunknak fundamentumi szerént-valónak lenni, ha ki rámára akarja vonni, lelke esmérési szerint úgy tapasztalja. Mellyel mindazáltal nem azt akarjuc jelenteni, hogy szintén a' leg felsőbb tökéletességet értük vol-

1. Cor. na, holott *rész szerént esmérünk*; maradt még

13. el-hiszfzük ebben-is, nevedéfre-valo alkalmatosságnem a' fundamentumra (melynec mindenkor azonnak kell lenni) de, a' kissebb mértékre nézve, a' szerént a' mint az Apostol

Rom. 1. szoll, *hitből hitben*: hanem, hogy az elebbi

17. mértékünkhöz képest, ezt hiszfzuc a' Christus szerzéséhez leg közel járni. Az Ur Vacsorájából külső cselekedeteknek, mellyeket Christus szerzet, olly kötelező erejeket esmérjük, ama' parancsolatért: *ezt cselekedjétek*, hogy

azokat

azokat azon számban, hozzájokadás és benne
 el-vétel nélkül, az az, éppen mind azokat, s'
 csak azokat; és azon rendben, semmit sem e-
 lébb sem hátrább nem tévén, hidgyük meg-
 tartandóknak és végben-vitetendőknak lenni.
 Nincs is egyik is, az az, sem a' cselekedetek,
 sem azoknak Christustól ki adott rendi, idves-
 féges szép egy máshoz halgató lelki titkok s' ta-
 nuságok nélkül, mellyek mint egy lelke azok-
 na a külsőknek: és azokat a' Szerzésbéli szent
 Igéknek magyarázatjokban, ki-is kell fejteget-
 ni, s' mutogatni. Egyébként csak úgy marad-
 nak a' Vévőknek, a' külső cselekedetek, mint a'
 meg-törtetlen dió, semmi hasznok azoknak nem
 foglenni. Innen vagyon az, hogy mind a' há-
 rom Evangelisták, és Sz. Pál, ha szintén egyéb-
 ben valami kis külömbséget ejtenek-is, de a'
 külső szent cselekedeteket, alhatatossan mind-
 nyájan *accuratè* azonokat, s' azon rendben em-
 lélik: 1 *Vötte* úgy-mondnak a' kenyeret. Mat. 26.
 2 *Hálát-adot.* 3 *Meg-szegte.* 4 *Adta.* 26.
 5 az adás közben, vagy mindyárt az után, Marc. 14.
 Mondta a' Testamentumnak igéjit: *Vegyétek,* Luc. 22.
egyétek, ez az én Testem, &c. Mind eddig a' 1. Cor.
 Pohárhoz nem-is nyult, hanem a' kenyeret, il-
 lyen módon és rendel ki adván; azután mind-
 járt a' Pohárt-is. 1 *Vötte* (mert ezeket télszi e'
 czikely: e' szerént, vagy hasonlatos képpen a'
 Pohárt-is) 2 *Hálát adot.* 3 *Adta,* 4 *ezt*

Mondta: E' Pohár az Új Testamentum az én vérem által. &c. S- nem hogy annac előtte mondta volna ez Igéket, a' mint némellyek vélic, de inkább azt jelenti szent Márc, hogy a' Pohár nékik adván, ittanak abbol mindnyájan, s- úgy **marc. 14** mondta: *Ez az én vérem Új Testamentum-*
es. 24. *nak vére, mely sokakért ki-onstatik.* Szintén így vagy on a' mi *Liturgiank*: Az Isten Híveit az Altalhoz fel-híván, és azt környül álván, **1** *Vesszük* a' kenyeret, **2** *Hálát-adunk*, **3** *Megszegjük*, **4** *Adjuk*, **5** *Mondjuk: Vegyétek, egyétek, &c.* Így a' kenyeret el-olozván, az után a' Pohár-is, **1** *Vesszük*, **2** *Hálát adunk*, **3** *Adjuk*, **4** *Mondjuk: Ez Pohár az Új Testamentum az én véremben.* Ezt hiszszük és valjuk Christus szerzése szerént való cselekedetnek.

Conf. A' mi Helvetica Confessionk-is erre kötelez:
Helv. c. *Ritum, modum vel formam Cœna, illam ex-*
31. sub *stimamus esse simplicissimam & prœstantissi-*
6n. *mam, quæ proximè accedit ad primam Domini Institutionem & Apostolicam doctrinam &c.*
 Fellyebb, mindgyárt a' harmadik Szakaszban, külön-is szól a' Testamentumnak igéji felől: *Foris offertur à Ministro panis, & audiuntur voces Domini: accipite, edite, hoc est corpus meum, &c.* Mellyekben előnkben adatik, hogy a' kenyér s' bor nyújtás közben, kellyen az igéretnak igéjit mondanunk.

A' Tar-

A' Tarczali - Tordai Confessionk hasonló Conf.
 képpen, (melyre arra-is, Egyházi büntetés Tarczal
 alatt kötelez a' mi utolsó Articulusunc, vagy Cap. 4.
 Canonunc in Major artic. utl. e' szó alatt : art. 33.
 Confessionem nostram) illyen kérdést tévé-
 fel: *Quibus notis vera Sacramenta, ab adul-*
terinis distinguantur ? így tanét : *Ceremonias*
omnes, ac ritus, ab hominibus excogitados, ut
pars essent divini cultus, totidem esse sacrile-
gia, asserimus. Quemadmodum enim, unius
Dei est promittere, ita penes unum illum resi-
det, autoritas signa constituendi, & suis pro-
missionibus apponendi. Quicumque igitur, co-
proruperunt audacia, ut vel nova Sacramen-
ta fabricarent, vel his quae à Deo constituta
sunt, aliquid adjicerent vel detraherent, cri-
mine falsi tenentur: quo fit ut Ecclesiae nostrae,
in his acquiescant, quae Deus verbo suo consti-
tuit. Ismét: Signa vocamus in Cœna Domini Cap. 4.
panem & vinum---- Deinde ceremonias, seu art. 50.
ritus actionis essentielles, ut ita loquamur, qui-
bus neque adjiciendum, neque detrahendum
quidquam arbitramur. Az Hálá-adásrol vagy Cap. 4.
 Meg-adásrol, mely második Ceremonia, külső art. 50.
 cselekedet, így szoll: *Gratiarum actio pro* sub finē.
omnibus beneficiis, est pars ipsius Cœna non
minima. Quo fit ut sine summo sacrilegio, nec
omitti nec perverti possit.

Tiszán túl és innen-való Ecclesiáinknak tör-

Artic. vényi-is, ezen praxist hagygyák, csak ki prae-
Maj. 7. judium kivől fontolja.

Melynek az-is nagy bizonyága, hogy azok-
nak az Articulusoknak ki-kelésék előtt csak ke-
véssel, úgy-mint nyolczesztendőckel, Erdélyi
és Magyar országi Reformata Ecclesiáknak,
nyomtatásban ki-adott közönséges Agenda-
jok-is, ezt a Modot szabja előkben. Így va-
gyon ottan a Rendelés: *A Minister el-mond-*
ván az Imádságot; annak-utánna vegye a
Tannyéra, avagy Patinara a kenyeret, és
számlállya elő a mi Urunk Christus Jesus Te-
stamentumának igéjét, szép lassan. A mi V-
runk Jesus Christus, az éjel, mellyen halálra a-
daték, vévé a kenyeret, hálákat ada, és az ő
Tanitványinak adá, ezt mondván: Vegyétek,
egyétek, ez az én Testem, mely ti érettetek ha-
lálra adatik: Ezt valamenyiszer ejenditek, az
én emlekezetemre tegyétek. A Testamentum
igéjét elő számlálván, nyujcsa az áldott ke-
nyeret, ez igéket mondván: A mi VrunkJe-
fus Christusnak szent teste, mely te éretted ha-
lálra adatott, erőssítsen-meg tégedet az igaz
hitben, hogy örökké élhess. Amen! Annak-
utánna, vegye a Minister kezében a pohárt,
avagy a kelyhet, és számlállya elő a Testamen-
tumnak több igéit-is, mondván: Azonképpen
minek-utánna vacsorált volna, vővé a pohárt,
és hálákat adván, az ő Tanitványinak adá, ezt
mond-

mondván: E' pohár Vj Testamentum az én vé-
remben, mely ti érettetek és sokakért ki-onta-
tic, bűnöknek bocsánatjára. Ezt valamenyi-
szer iszjátok, az én emlékezetemre tegyétek.
Ez igeket el-mondván, nyújtá a' meg-áldott
pohárt, ezt mondván: A' mi Vrunck Jéhus Chri-
stusnak szent vére, mely a' te bűneidért ki-onta-
tott, erősecsen-meg tégedet az igaz hitben,
hogy örökké élhess.

Ez *Agenda*, nyomtattatott másodszor, Ko-
los-váratt 1559-ben; a' fellyebb emlétett Ar-
ticulusok pedig 1567-ben Debrecenben. I-
gaz, vagyon egy kicsiny külömbözés itt, tud-
nia-illik hogy a' Minister a' Könyörgést vagy
Aldást, az adásban vagy nyújtásban hagyatta-
tik mondani (mint hogy még ez, a' Reforma-
tionak csak a' kezdetiben vala) de elég az, hogy
mind a' kenyérnek kézben vétele, mind az igé-
retszavainak, és a' könyörgésnek vagy áldásnak
(a' minémőt akkor kezdetben a' gyengeség en-
gedet) el-mondási akkorra hagyatnak, mikor-
már a' vevő személyek, az Asztalhoz járultak,
és az osztáshoz kezdettek; valamint e' mi Rend-
tartásunkban vagyon.

A' mi Tudós Szegedink-is, ki-is ugyan ak-
kor élt, és egyik nagy Reformátora volt a' Ma-
gyar Ecclesiáknak, leg világosban ilyen pra-
xis-t ad ki:

Quid Christus suos facere iussit, cum dixit,

A s

HOC

Hoc facite? *Quid iusserit? Hinc discite: 1 Cœ-*
tus colligendus est, ut Christus discumbit cum
discipulis. 2 Concionandum, de his maximè
quæ pertinent ad mysterium passionis, sicuti &
Christus, &c. 3 Accipiendus panis, 4 Agen-
da gratia, 5 Frangendus panis & distribuen-
dus, 6 Accipiendum poculum & distribuen-
dum, 7 Edendum de pane & de poculo biben-
dum. Hec nobis mandato Domini facienda
prescribuntur: reliqua additamenta homi-
num, ad Cœnam non pertinent. Ez hiszema
mi itt ki-adott Rend tartásunk-is.

Alább is hozhatni ezt a' mi idönk felé, a' mint
 meg-tekintetheti Bejete Istvánnak Gizzinben,
 Manlius János által, 1582-ben nyomtatott A-
 gendájában: mely az-is a' fejeiben fejeiben,
 egyezze' miéinkkel. Voltak mi értüinkre-is a'
 régibb tudós emberek között, kik-is leg na-
 gyobb részből e' mi Módunkat tartották.

Illyen fundamentumos, illyen igen szent I-
 rással egyező, és tulajdon a' mi Ecclesiainknak,
 a' *Reformatione* eleitől fogván-valo álhatatos
 Módját és Formáját, bocsátjuk a' szent Vacsora
 ki-szolgáltatásának, szem-eleiben közönséges
 haszonra. Mely felől már ez elötte, ez Tiszánn,
 innen lévő Dioecesisekbéli Espereffec s' egyéb
 Tanétók; ennek felette, ez környül lévő, ugy-
 mint Zemlén, Aba-ujvár, Sáros, Vng, Barsod
 s' több Vármegyébéli Vallásuokon lévő Fő Fő

Rendek, és Patronusok, kik között becsülletes
Fő és Vice Ispánok, és Tábla Affessori-is volta-
nak, közönséges meg-egyezet akarattal, Sá-
ros Patakon, 1656-ben, 14 Junij celebralt
Gyűlésekben concludáltanac, és ugyan ott,
mindjárt erről levelet csináltanac, fejenként,
magok pecsétivel, és alá irással meg-erősített-
tet: a' mint az ott emanalt *Originaloc*, nyil-
vánsággal bizonyétyák.

Hogy így köz akarattal és méltoságból,
szem eleiben ilyen képpen ki-bocsátottuk ezt;
első és fő oka a' közönséges haszon: második,
hogy a' magoknak teczőknek (ha kik találkozo-
nának) szájok bé dugódjék, mint ha mi valami
Újratst törtünk volna; vagy nem ezek szerént
hinnénk, és cselekednénk, valaholot az Urnak
áldása szerént elő mehetünk.

Hogy szórul szóra, válogatatlanul főképpen
a' nagyobb és elégségés ajándékuvakat, mind
ezekre szorétanók és köteleznők, szándékunk-
ban sem volt, nincsen is; nem vagyunk olyan
Formalisták, és az ajándékok szabados gyakor-
lásának meg-kötői: azt mindazáltal mindenek-
től meg-kivánnók, hogy itt a' dolognak fejeit
fejeit, és a' rendet, a' szép egyezésért, szorgalma-
tossan meg-tartanák: s- ha mit benne valami-
kor szükséges okból, változtatni, jóbbétani kel-
letnék; az ne külön, hanem meg-egyezett köz
akarattal lenne. Az gyakorlatlanb s- gyengéb
aján-

Hebr. 5. ajándékuvának, míg Isten őket is gyakorlotta.
T. 14. érzékenységekkel meg-áldja, bátorságosb szó-
rul szora is ezeket követni, hogy meg-vétkez-
vén vagy a' szolásban alkalmatlankodván, az
épület ellen ne vécsenek.

A' Könyörgéseknek két, háromféle modgya-
it-is irtuk: a' kinek mellyik teczik, a' hely idő
és személyek állapotjához képest, azzal élhet.

Adja is a' mi jó Istenünk, hogy élhesünk
ezekkel az ő dicsőségére, és a' kö-
zönséges épületre. Amen!

*Tiszán innen lévő Correspondentia-
béli leg-több Diácesisiek, Esperes-
sek, és Lelki Tanítók.*

LITURGIA

SACRÆ COENÆ.

Az az:

Az Ur Vacsorájának Ki-osztásá-
ban való Rend és Cselekedet.

*Inek-utánna az Ur Vacsorájá-
nak Osztása, az elöt valo Ur
napján, meg-hirdettetett, és a
Nap el-jövéen, midőn már az Eg-
hazi szent Gyülekezet együtt vagyon, így kezdje
beszédét a Tanító.*

Meg-hirdettük az el-múlt Ur nap-
ján, hogy ha a' nagy kegyelmő Ur I-
sten, ez szent napot egélséggel és bé-
kével meg engedi érhetnőnk; az Ur-
nak Asztalát meg-terétjük: hogy a'
meg-éhezett s-szomjuhozott lelkek,
magoknak vigasztalást vegyenek. Im
a' nagy Ur Isten könyörgésünkben,
meg-halगतván, ígértünk szerént,
az Ő

az Ő Asztalát meg-terétettük: mel-
lyért Ővé legyen minden dicsiret és
dicsőség. Hivogattunk-is benne-
teket, a' mi Urunk Jesus Christusnak
2. Cor. nevében, s-kértünk *hogy bekéllyerék-*
5. 20. *meg Istennel, és egy más közötis béke-*
Marc 9. *ségtec legyen.* Ha tiszteteket csele-
v. 50. kedtétek, azt mondja néktek a' mi
Matth. Urunk: *ihol az én Vacsorámat el-készét-*
22. v. 4. *tettem: tulkaim és madaraim meg-ölet-*
tettek, és mindenek készen vadnak, jere-
tek-ela' lakodalomban. Es hogy annyi-
val-is nagyobb és jobb készületetek
lehesse, minek előtte fel-járulná-
tok, e' következő szent tisztein-
ket vigyúk végben.

Először, haljuk-meg az Igéket,
mellyekkel az Ur Christus a' szent
Vacsorát szerzette, f-értekezzünk,
elmélkedjünk azokról.

Másodszor, igaz Lelki töredelmef-
séggel tegyünk Vallást a' mi Iste-
nünknek.

Harmadszor, nagy lelki vigasztal-
ásal

lással értsük meg, bűneinknek kötetli alól való fel-oldoztatásunkat.

Az Szerzésnek Igéit, meg-irták, mind a' három Évangelisták, és ama' harmadik égben tanult Szent Pál-is, a' ki így szól e' felől, 1. Cor. 11. v. 23. &c. &c.

En az Urtól vettem, mellyet néktek életökben adtam: hogy az Ur Jesus, a' mely éjtszaka el-árultaték, vőtte a' kenyeret.

Es hálákat adván meg-szegte, és ezt mondotta: Vegyétek egyétek, Ez én testem, mely ti érettetek megtöretik. Ezt cselekedgyétek az én emlekezetemre.

Hasonlatosképpen a' pohárt-is vőtte, minekutánna vacsorált volna, ez mondván: E pohár, az Új Testamentum az én vérem által. Ezt cselekedjétek, valamenyiszer iszjátok, az én emlekezetemre.

Mert valamenyiszer éjenditek e' kenyeret, és ijándjátok e' Pohárt, az Urnak halálát hirdesétek, a' miglen el-jövend.

Azért

Azért valaki ejendi e' kenyeret, és
íjándja az Urnak pohárát méltatlanól,
vétkszik az Ur testének és vérének ellene.

Probálja meg pedig minden ember ma-
gát, és úgy egyék abból a' kenyérből, és ab-
ból a' pohárból úgy igék.

Mert a' ki eszik és iszik méltatlanól,
kárhozatot eszik és iszik magának, hogy
meg nem különbözteti az Urnak testét.

Ezekben az Igékben Három, va-
gyon. I a' szent Jelek, II az Igé-
retnek szavai, III a' Parancsolatok.

I. A' szent Jelek két rendbéliek:
ug'mint a' Külső Cselekedetek (mint
a' Tarczali Tordai Confessionk eze-
ket nevezi) Ismét, a' két éltető álla-
tok, a' Kenyér és Bor.

Conf.
Tarcz.
cap. 4.
art. 51.
énit.

A' külső Cselekedetek két félék;
vagy az Osztó Személy részéről va-
lók; vagy a' Vévőkéről valók.

Az Osztogatóérol valók, ez ötök:
1 Vótte, 2 Hálát adot, 3 Meg-szegte, 4
Adta, 5 Mondta. Az Vévőkérrel valók
kettők, 1. El-vötték, 2 Meg-özték. Ez
Meg-özték zeké

zeknek ilyen lelki titkai vagy értelmi vannak: hozzájok tévén ezekhez, a' Kenyérnek Bornak Elő, s Külön-tételeket-is.

Az Elő-tételek ezeknek, e' szent elmélkedésre emelje elmédet, hogy Christus, az Atyának örökke-való végezéséből, szintén így tétetett elő az az, rendeltetett-el, a' mi idvességünknek végben vitelére. Azért mondja Őtet Péter Apostol, világ fundamentumának fel-vetése előtt rendeltetett, vagy eleve el-tudott Christusnak.

1. Pet.
3. v. 20.

A' Kenyérnek Bornak Külön-tételek, előnkben adja, hogy szintén így szakasztatott külön, a' Kereszten, a' Christus teste és lelke, a' mi váltságunknak meg-szerzéséért.

Hogy penig nem egyéb eledeleknek neméből, hanem Kenyérből és Borból szereztetett e' Sacramentum, ennek ez a' titka, hogy a' miképpen a' Kenyér és Bor, a' leg-jobb tápláló ezközök: így a' Christus Teste és Vére,

B

a' mi

a' mi lelkünknek, egyetlen egy fő és leg jobb tápláló eledete, az örök életre.

Hogy nem külön csak Kenyérből vagy Borból, hanem *egyszer s mind, mindenikből*; ezzel a' jelentetik, hogy miképpen az ételben és italban áll a' tökéletes táplálódás: így a' Christus Teste Vére, minékünk nem rész szerint-való, hanem egyetlen egy tökéletes egész lelki táplálás.

A' Kenyérnek és Bornak *Fel-vétel*ek, jelentik hogy az Ur. Jésus Christus, szintén olyan szabad akaratból, s jó kedvel vőtte-fel mind a' mi természetünket, s mind pedig a' minden nével nevezendő szennyvedéseket és halált, mint most az első szerzéskor, a' Kenyeret és Bort. Így jelentti ezt Pál Apostol, Christusnak Őnnön szavaival, a' Soltárból: *Minek-okaért mikor e' vilagra jött volna,* (Christus) *azt mondja: az aldozatot és ajándékot nem akarad, testet formáltál*
penig

Hebr.

10. 5, 7.

Pfal. 40

v. 7.

penig énnekem. Akkor mondam, im holt
 vagyok én (a könyvnek kezdetiben meg-
 irattatott én felőlem) hogy a te akarato-
 dat cselekedjem Isten! Ez-is a' Christus
 áldozatjának érdemeiségének egyik
 nagy oka, mint Esaiás előnkben adja:
 Minekutánna ki-adándgya az ő lelkét ál- Esa 53.
 dozatúl a' bűnért, meg-látja, a' magot, 10. 12.
 meg-hosszszabbétja napjait, és az Urnak
 akarátja az ő keze által jó szerencsés le-
 szen. Részt osztok ő néki a' nagyokkal,
 és a' hatalmasokkal osztja meg a' sakmánt,
 mivelhogy az ő életét halálra adta. Azért
 szerezet így mond Idvezítőnk, az én A. Joh. 10.
 tyám engemet, mert én az én életemet le- 17.
 teszem, hogy ismét fel-vegyem azt. Senki
 nem veszi-el én túlem azt, hanem én ma-
 gam adom halálra az én életemet, magam
 kéjen.

Az Hála-adás, előnkben adgya,
 Christushnak lélekben való meg-vi-
 dulását, és az ő szent Attyához való
 háládatos fel-buzdulását, az előtte
 lévő győzödelmen, mellyet a' bű-
 nön,

nőn, halálon és poklon vejendő vala, a' mi örök váltságunkra: ugy tartván azt még akkor, az halállal valo bajvivása előtt is, mint ha már-is kezében lőtt volna az. Lásd e felől, a' Christus haláláról és fel-támadásáról ízóló 16. Solt. a' 7. verset: *Aldom az Urat, ki énnékem jó tanácsot adot, hogy még éjel-is tanétanak engemet az én veséim.* Hasonlót olvasunk, János Evangelistánál-is, 17. részében, mivel azt az ott lévő Könyörgést-is, akkor tájban, sőt ki-teczik a' következő 18-dik résznek első s több verseiből, ugyan ott a' Vacsora felett tőtte Christus Urunk.

A' Kenyér *Meg-törésének*, s *szegdesének* külső haszna, az el-osztás; lelki haszna pedig, hogy ez szent Cselekedet, arra emelje lelkünket, miképpen az Ur Jesus Christus halálra adattatott, és az ő áldot Lelke és Teste, az Isten rettenetes haragjánac érzése közben, a' mi bűneinkért, egy mástól külön

köiün szakadnak és váltak, szintén olly valóságosan, a' miképpen látjuk hogy a' Sacramentumbéli kenyér szemünk láttára meg-törtetik; s egy-szer s mind hogy eszünkben jusson. bűneinknek szörnyű volta, és az Isten azok ellen-való haragjának nagysága, midőn az Ő igazságának külömben elég nem tétethet, hanem csak ez Aldozat által.

A' Ki-adásakor mind a' két Nemnek, ez parancsolatokkal: *Vegyétek, Egyétek, Igyátok*; arról elmélkedgyél, hogy Christus, az Ő valóságos Testét és Vérét, szennyvedéfinék s halálának érdemével egyetemben, lelked Őiök életre való táplálására, hitednek szintén olly bizonynyal nyutja és adja önnön maga, mint a' Tanétó a' külső Jegyeket, a' Kenyeret és a' Bort, mellyek testedet táplállyák ez idő szerént való életre.

A' Kenyérnek Bornak, a' Tanétó ke-zéből *El-fogásaközbe*, meg-ételnek és

italnak

talnak okaért, buzdécs-fel-lelkedct, hog' Christust hited által, azon szem-pillantás alatt meg-foghassad minden érdemivel, és szintén úgy meg-őlelgethesd, s-lelkedhez szoréthasd hitednek karjai közöt; mint a' Vén Simeon a' polában, testi őlében fogta, és meg-apolgatta vala őtet.

Mikor a' kenyért *Eszed*, úgy képzjed elmédben, mint ha Christust akkor látnád a' kereszten függeni, és az ő ki-beszélhetetlen kin-szenvedési által, tellyessen eleget tenni Istennek, a' te bűneidért.

A' Bort mikor *Iszod*, és a' pohárból, szádban és gyomrodban ki-töltöd, ugyan akkor, arra emeld szivedet, fel is hitedd véle, hogy bűneid, ama' Vérnek érdeméért, mely a' kereszten ki-ontaték, szintén olyan valóságossánn meg bocsáttattanak, a' mint most a' Sacramentumi Bort iszod és majd gyomrodban-is lésszen az. Es mihelyt kezded, a' bé-vőtt bornak
crejét

erejét gyomrodban érezni, jussón a-
zontul eszedben, hogy azon kellyen
lenned, hogy akképpen. érezhesd
Lelkedben, a Szent Lélek vidámító
erejét, bűneidnek, az Ur Christus vé-
re hullálának érdeméért lőtt bocsá-
natjok felől való, örvendetes bizo-
nyosá tétettetésed által.

Es így látod jól, ez szent Ceremo-
niák vagy Cselekedetek, élőven áb-
rázzák ki néked egész idvességedet:
és hogy ezekben, *Christus előtted meg-
feszítettetik*, mint Pál Apostol szoll,
Galat. 3.1. Ez is a' Christus Testének
igazán való étele, és az Ő Vérének
itala: mellyeknek a' külső, vagy test,
s terméket iszerént való étel és ital,
a' jól élésben, csalhatatlan jegye és
petséti.

II. Az Igéretnek ízavaia ezek: *Ez
én Testem, Ez én Vérem*. Mellyek nél-
kül a' Cselekedeteknek titkokat, so-
ha meg nem érthetők volna. Azu-
adja azért ez Igéret előttünkben, hogy

a' mely bizonynyal, a' Sz. Sacramentumban, a' kenyér és bor jelen vannak, azok nekünk adattatnak, s mi is el-fogjuk azokat: és a' micsoda a' meg-őtt kenyér, és a' meg-ivott bor, a' mi természetünknek, ugy mint valóságos táplálás: szintén oly bizonynyal azon Christus, ki az első Sacramentumban, itt-is jelē vagyō; magát egészlen minden érdemével nekünk adja: mi is el-fogjuk őtet hitünknek kezével; s valóságos táplálása ő a' mi lelkeknek. Nem ugy mindazáltal; mint ha az ő Teste, az égből hozzánk ide alá szállana, hanem minket emelvén hitünkben oda fel a'hoz, az elébb ki-fejezet felőnkben adatott szent elmélkedések által, az Idvezítőnk szava ként: *A' hól vagyon a' Test, oda gyülekeznek a' fáske-selyűk.*

Matth.
24. 28.

*Itt meg-őja a' Tanító magát, hogy valami disputálásban ne egjeledgyék: csak meg-háborítaná azokat, a' hiteknek szent elmélkedése-
ke*

ket. A' Pradikatióban volt annak helye.

III. A' Parancsolatok ezek: Első, Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Azaz, 1 valamiket láttatok hogy én a' Vég-vacsorában, cselekedtem s szerzettem, ti-is mind azokat s a' szerént cselekedjétek, semmit sem hozzájok nem adván, sem el nem vévén benne. 2 az én emlékezetemre, s nem más egyéb végre cselekedjétek; a'képpen a' mint az elébb megfajtott külső Ceremoniák alatt lévő lelki titkok, értelmek, (mellyek a' Christus igaz emlegetési) előnkben adák.

Második Parancsolat, Az Urnak halálát hirdetitek, vagy hirdesétek (mind két képpen fordíthatni) miglen el-jő. Az Ur halálának hirdetése avagy emlegetése áll, 1 a' fellyebb említett szent titkok felől való józan, s hit által való elmélkedésben. 2. Ez hitünknek, egész életünkben való ki-ábrázásában, mutatasában;

B 5

és 3

és 3 az Istenhez, ez hozzánk mutatott nagy szerelméért való buzgó háláadásban, és könyörgésben.

Harmadszor e' parantsoltatik: *Pro-bálya meg penig minden ember magát, és úgy egyek abból a' kenyérből, &c.* Mely ez háromban mégyen végben. 1 Ki ki gondolkodjék az ő bűneiről, és azokkal érdemlett átkokrol; hogy így bűneit meg-utálván, meg-alázza magát Isten előtt; mivel hogy oly nagy az Istennek haragja a' bűn ellen, hogy inkább az ő szerelmes Fiában, a' Jésus Christusban, a' keferő és gyalázatos Keresztnek halálával akarta azt meg-bűntetni, hogy nem a' bűnt bűntetetlen hagyni. 2 Ki ki szívét vizsgállya-meg, hogy ha ez ígéretet, erőls hittel kapcsollya - é magához, hogy tudniaillik ő néki minden bűnei, egyedül csak az UR Christusnak kinszenyvedése és halála által botfáttattanak meg: és hogy e' Christusnak igallága ajándékoztatott nékie, úgy
hogy

hogy az, saját igazságul tulajdonította légyen ō néki, mint ha szintén ōnn ōn maga által, minden ō vétkeiért eleget tőt volna, és az igazságnak minden részét bé tőltötte volna. 3 jól meg-gondollya elméjében, hogy ha ennek utánna egész életének rendiben akaré háládó lenni az ō Istenéhez, és ha kíváné ō előtte tisztánn és igazán jární. Ennek felette, hogy ha minden ellenkezést, irigységet, gyűlölséget akaré szívéből kivenni: és ha el-vegezte-é magában valósággal, hogy ez után életét igaz atyafiúi szeretetben, és egycsőgben akarja véghez vinni.

Valakik ez okáért illyen indulattal vannak, azokat méltóknak tartja Isten, és illendő fiaknak itélni ez ō lakodalmára.

Viszontag penig, valamik ez bizonyfágot szívekben nem érzik, ítéletet esznek és isznak magoknak. Annakokáért Christus Urunknak és Sz.

Pál

Apostolnak parancsolatjából, mindeneket valakik tudván e' következendő bűnökben élnek, el-tiltunk az Urnak asztalától, meg-hirdetvén azoknak hogy semmiképpen nem lélsznek az Isten országának örökösí. Tudniillik a' bálván' imádók, és mind a' kik szenteket, angyalokat, és egyéb teremtet állatokat imádnak és segítségül híjnak, kik faragott öntöt és irott képeket tisztelnek és imádnak, kik ördögös tudománnyal és varáfláfokkal élnek, mindenek a' kik embereket, barmokat és egyéb dolgokat meg-bűvölnek bájolnak, és a' kik efféle bűvöléseknek babonafágoknak hisznek. Valakik az Istent, az ő szent igéjét, és szent Sacramentumit meg-vetik, minden káromlók, és mind azok, kik az Anyaszentegyházban és a' polgári társaságban zűrzavart inditnak és pártot ütnek, minden patvarkodók, hiti szegettek, hitetlenek, szűléjeknek és előttök járók.

oknak engedetlenek, gyilkosok, har-
 rtosok, háborgók: valakik feleba-
 rátjokat gyűlölik, és azokra irigyked-
 nek: minden házasságtörők, paráz-
 náknak, részegeseknek, lopók, uforások, kö-
 borlók, ragadozók, kártyás kotzká-
 fok, fősvények, és mindenek, vala-
 kik rendeletlenül élven egyebeket
 megbotránkoztatnak. Ezek mind-
 nyájan valamig az Ő vétkekben he-
 vernek, ez szent Sacramentumi étel-
 től, és italtul, mely egyedül csak a' hi-
 veknek szereztetett a' Christustól,
 magokat meg-tartoztátsák, és annél-
 küüllegyenek, hogy nehezebb itéle-
 tet és kárhozatot ne vonnyanak fe-
 jekre.

Mind ezek penig szerelmesim,
 nem a' végre számláltatnak elő, hogy
 a' hiveknek töredelmes szivei, tellyes-
 séggel el-rettennyenek, mint ha csak
 azoknak volna szabad az Úr asztalá-
 bol részefülniek, a' kik tellyes-
 séggel, minden bűn nélkül vadnak. Mert

nem

nem azért járulunk a' szent vacsorához, hogy ezzel magunkat igazaknak és tökéletesekeknek mutatók: hanem inkább ez ellen, mivel-hogy az életet nem mi magunkban, hanem a' Christusban keressük, meg vallyuk ezzel hogy az halálnak közepette fekszünk. Annak-okáért noha még magunkban sok erőtelenségeket és nyavalyáságot érzünk, és hogy még-szinte tellyes és tökéletes hittel nem birunk, sem pedig olly buzgósággal a' mint kellene, az Istent nem tisztellyük; de naponként hitünknek erőtlenségivel, és a' testnek gonosz kívánságival szűkség tufakodnunk. Mindazáltal mivel-hogy a' Szent Léleknek kegyelme által, utáljuk és bánjuk szívünk szerént ez vétkeket, és tellyes szívvel az hitetlenségen győzedelmet igyekezzünk venni, és az Istennek minden parancsolati szerént akarunk élni: Ez bizodalomban erős hiedelemmel meg állunk, hogy
sem

sem valamely bűn, sem pedig egy-
az erőtelenségek között, mellyek
még kedvünk ellen, mi bennünk
vadnak, az Istennek kegyelméből
minket ki nem rekeszhetnek, sem
pedig ez mennyei étellel itallal való
részefizülésre, méltatlanokká nem
tehetnek.

Az Ur az ő Lelke által, tanácson,
vezéreljen minket, Fiaért az Ur Je-
sus Christusért! Amen!

*Ez Szent Elmélkedést végezven, ismét
follon így az Tanító.*

Jer immár mind ezek után, igaz
lelki töredelmességgel és bizodal-
ommal tegyük vallást, és az mi ke-
gyelmes Istenünknek, bűneink terhe
alól való fel-szabadíttatásunk felől
tört szép atyai maga ajánlását, ércsük
és vegyük. Mondjátok velem együtt.

*Vallás-tétel, a' Bűnökről és az Isten
nagy kegyelmessegiről. Az Pra-
xis Pietatisből vött.*

Oh igaz

O Higaz örök Isten, mikor a' te veli ma
 közlött számlálhatatlan jó tétémé-
 nyiddel az én álnókságimat egyben
 vetem, a' szégyen az én orczámat ugyan-
 el-buritja. Mert egyetlen egy czikely,
 minden szent parancsolatidban miattam
 meg-szegetlen nem maradt. Leg első-
 ben is az én szívem te hozzád, mint Isten-
 hez nem ragaszkodott: ítéletidtől, a' bűn
 tételközben, meg nem rettentem; igire-
 tidnek keveset hittem. Isteni tiszteletedet
 inkább szeretem az magam elmejének te-
 czése, s-az szokás szerent, mint sem a'
 te igednek tanítása szerent gyakorláni.
 Szentséges nevedet hívságos dolgokban,
 mennyi ezerszer vettem, igaz Isten! tisz-
 táltalan ajakimra, sőt bűneim tagargatá-
 sa, s-mulandó hasznom kedvéért, egy né-
 hányszor rejá is esküttem arra. Szent
 szolgálatozban gyakrabban csak sokásból,
 sokszor a' külső ceremóniákért, lelkem es-
 méretieért penig ritkán voltam jelen. A'
 te Napodnak dolgait, a' szent Gyülekeze-
 tekben való jelen lételt, sent iged és mun-
 kaid

Káid felől való elmélkedéseket, az szukol-
kódókkal való joltételt, jaj csak merő azo-
terebnek tartottam! Testi szüleimet nem
becsültem érdemek szerént! Szolgaid,
mind a Lelki tanítók mind az külső Gond-
viselők, meg unt és utált állapattal voltak
előttem. Az haragnak és bosszú állásnak,
oly igen helyt adtam szivemben; hogy in-
kább akartam te veled az szent Vacsora ál-
tal nem egyesülni, és te nálad nélkül el-
lenni; hogy nem mint egy kis dolyfömet le-
hagyni. Szivemet, lelkemet, az sok fer-
telmes buja gondolatokkal, testemet pedig
azoknak fertelmes végbe vitelével, meg-
mocskondottá. Nem elégedtem meg az zal
az állapatommal, melybe Felséged jó tecsé-
sebült helyhez tetett; hanem külömb külömb
sok ravasz színek alatt, meg-loptam, mego-
vontam felebarátimat. Sok hamis csalárd
beszédet szoltam; mások felől kemény ité-
letet töttem, Felebarátimat rutul meg-
ragalmaztam. Ha mikor rossz hirt hallot-
tam, valamely felebarátom felől, még mi-
nek előtte végre mennék, hitelt adtam.

annak, és nyelvemet ördög ezközévé töt-
 tem, ki-vittém azt, szárnyára repéttet-
 tem: egyebeknek károkra s-botránkozás-
 sokra sokat nyelveskedtem. Végezetre,
 egész életemben minden irigységgel teli
 voltam, az másokéra vágytam, halálokat-
 is kívántam egyebeknek az mulando jó-
 kért. Es ekképpen minden nagy és kicsiny
 Hagyományodat, által hágtam Istenem!
 az elsőtől fogva mind az utolsóig. S e'
 végett mostan elődben álván, magam ke-
 serő siralommal méltónak itilem maga-
 mat, a te kezedből való ki-taszítatásra, és
 az örök átok alá való rekesztésre ezekért.
 De oh menynek földnek Istene, Atya Ur I-
 sten! Oh világ meg-váltója, Ur Jesus
 Christus! Oh meg-szentelő édes vigasztá-
 lóm, áldot Szent Lélek! könyörűly en raj-
 tam nyavalyás bűnösön! Ne taszits-el,
 hozzád meg-térni kívánczó szegény lel-
 kemet, ki maga ily igen utálja az ő sok go-
 nosz bűneiért magát. Nyujsd-le édes Je-
 susom az egekből segítő karodat, és sze-
 geny szolgádat szolgálódat ragadd kézen,
 ki ezen-

ki ezentől az kétségben esésnek tengeré-
 ben süllyedek! Szerelmes Atyám! előzd-
 meg magad, ez vándorlásbul hozzád in-
 dult éhel holt tékozló fiadat, és tarcsada-
 vagy csak mint egyik béréfedet! Ha oh
 édes meg-váltóm! a' te irgalmasságodnak
 derék falatira és frisseb étkeire nem is,
 mindazáltal annak avag' csak morsalékjá-
 ra, méltóztassad szegény szolgádat, szol-
 gálatot! Mert Uram ez az én álhatatos
 hitem, hogy te az én bűneimért meg-hol-
 tál, igazulásomért pedig fel-támadtál: és
 hogy egy hozzád menő szegény bűnöst is
 ki nem űsz előled az ajton. Ezt hiszem
 Uram! gyámolicsad gyenge hitemet!
 Melynek megpecsétlésének okáért, ezentúl
 szent Testednek és Vérednek áldott Sacra-
 mentumihoz járulok. Oh pecsételd el lel-
 kemet lelkeddel, é' te Szentségid által!
 hadd volta képpen érezhessem, hogy szent
 haláloznak érdeméért, minden én bűneim,
 énnékem úgy meg-bocsáttattanak: hogy
 az érdemlett átok engemet, sem ez, sem a'
 következő életben azokért meg mem-

C 2

szége-

szegényíthet. Lakozzal Szent Lelked által én bennem, hogy én-is hit által te benned lakhassam: és mindenkoron a' te félelmedben élhetvén, halhassak kedvedben meg. Holtom után pedig, részesülhessek az örök életben, te általad én egyetlen egy Idvezítőm által. Amen!

Más ugyan ezenről, ugy mint
a szokott.

ÖRök mindenható Felsőges Ur. Isten: én szegény meg-nyomorodott bűnös Ember, vallást téveszek te szent Felsőgednek előtt, mert én tégedet meg-bántottalak sok fertelmes bűneimmel: úgy-mint gonosz szómmal, szándékommal, látásommal hallásommal, irigységgel, mordságommal, szitkos átkos voltommal, harag tartásommal, hitelkezésimmal, te szent parancsolatidat meg nem tartásommal, felebarátimhoz való engedetlenségemmel és szűk szívvel. Te engem eltekintve.

lenségimmel és gyűlölségimmel, ajándékkiddal való gonoszul élésemmel, keresztyéni tisztemben és hivatalomban-való restes járásommal. Ezekkel és több számlálhatatlan sok titkos és nyilván való vétkeimmel, tégedet én Istenemet meg-bántottalak, méltó haragra és bosszú állásra indétottalak. De mivel-hogy egvedül csak te vagy, a' meg-térő bűnőlkön könyörülő Isten: annakokáért alázatosan könyörgök te szent Felségednek, hogy a' te igaz ígéreted szerént, melyben azt fogadtad minénk, hogy valamely orában a' bűnös ember te hozzád fel kiáltánd, meghalgatod, és az ő álnokságirol többé meg nem emlekezel, bocsásd-meg az én bűneimet: a' te szerelmes Fiadnak vére hullásával mosd-el bűnimnek rutságát, ártatlanságával fedezgesd vétkeimnek fertelmét. Teremcs uj szívet lelket, Ur Isten! én bennem, és a' Szent Lélek Ur Istent

ne vedd elén tőlem. De sőt inkább
 részeltets a' Szent Léleknek ajándé-
 kiban, és szentelj-meg lelkemben te-
 stemben, hogy lehessek méltó ven-
 dég a' te szerelmes Fiadnak asztalá-
 nál, és részesülhessek azokban a'
 jókban, mellyeket testének töredel-
 mével, és vérehullásával szerzet.
 Hogy tiszta és szent ártatlan életet
 élvén, holtom után mehessek bé a'
 boldogságban: melyben élsz és ural-
 kodol, a' te Sz. Fiaddal, a' szent Lé-
 leknek egyeségében mind örökkön
 örökké. Amen!

*Más, a' Scotiai és Palatinátusi,
 S-több Reformata Ecclesiákei-
 ből-vőtt.*

Nagy buzgósággal magasztaljuk, mi
 Kegyelmes Istenünk, a' te nagy ne-
 vedet, hogy kimentettél minket,
 amaz örök halálból és kárhozatból, mely-
 ben az irigy Eördög, az egész Emberi
 Nemzetséget a' bűn által bé-cjtette vala.
 Mely

Mely nagy rabságbul, soha sem ember, sem Angyal minket ki nem menthetet volna, hanem te Uram, te szerzettél minkünk váltságot egy szülött Fiadban, kit nagy szerelmedből nekünk ajándékoztát: hogy mi hozzánk az egy bűn kivől, hasonlatos emberré lévén, a mi törvény szegésünknek büntetését magára vállalná, és halála által eleget tenne a te igazságodnak; fel-támadása által pedig el-rontaná azt, a kinél az halálnak ereje vala: és ekképpen ismét életet kőzna e világra. Oh édes Atyánk! meg-valjuk, hogy semmi te-remtett állat meg nem foghatja, annak a te igen felséges nagy szerelmednek hosszúságát, szélességét, mélységét és magasságát, mely tégedet ez ingyen való irgalmasságra indítot; mindazáltal édes Idavezető Urunk parancsolatjára, bizodalommal magunkat az ő asztalánál bemutatjuk, és az ő szent Vacsorája felett, melyet szent halálának emlegetésére szerzet és hagyott; meg-jelenünk; hogy emlegetsük, hálaadással hirdetsük, és az egész

Világ előtt bizonságot tegyünk a' felől, hogy
 mi szegény vesztet rabok, egyedül és min-
 denestőlosak ő általa nyertünk szabadsá-
 got és életet: hogy csak ő általa, esmér-
 sünk te Fiadnak és örökösödnek: hogy
 csak ő általa vagyunk nekünk bé-menete-
 lünk, a' kegyelemnek Táblája eleiben: hogy
 csak ő általa foglaltattunk a' lelki Ország-
 ban, hogy együnk és igyunk az ő Asztala
 felett, s ottan hamar a' mi társalkodásunk
 ő véle legyen az egekben: és hogy ő általa
 zestünk, a' földnek porából ismét fel-tá-
 masztatnak, és helyhez-tettetnek ő velle
 együtt, amaz vég nélkül való örömben,
 melyet te, oh irgalmasságnak Attya! ké-
 szérettel választottidnak, világ funda-
 mentumának fel-vetése előtt. Ez te mega-
 becslhetetlen jó téteményidet, mi itt sí-
 vünknek mélységeből esmérjük, és hirdet-
 jük, hogy csak a' te szabad irgalmasságod-
 ból vöttük, a' te egyetlen egy szülött Fiad,
 az Ur Jéhus Christus által. Mellyekért mi
 te Gyülekezeted, Szent Lelkednek indé-
 sából, minden hálá-adást, dicséretet és
 dicsősé-

dicsőseget néked tulajdonítunc.

Adjad Kegyelmes Atyánk, hogy Sz.
Lelked által, mi-is már magunkat erős
biedelemmel, a' te szent Fiadnak ajánl-
hassuk, és hogy a' mi fáradt és töredelmes
szíveink, az ő igaz testével vérével, ö-
rökké való mennyei Kenyérrel, a' Szent
Léleknek munkálkodása által tápláltassá-
nak: hogy többé már nem a' mi bűneink-
ben éljünk, hanem ő benne; és ő-is mi ben-
nünk, most hit által; ennek-utánna jelen
és szemtől szemben, az egekben, örökkön
örökké!

Ennek felette, szerelmes Atyánk, es-
vőfetséggel meg minket ez szent Vacsora által,
Keresztjeni Hűtünknek Agazatiban,
melyről mind szívünkkel szájunkal ilyen
Vallást teszünk: Hízek Istenben, &c.

Ez után mindjárt a' Három kérdések követ-
keznek: a' holot szolécsa ismét az Egyházi
Tanító a' Híveket, s mondja:

Jóllehet én, a' ti hitetek felől való
jó Vallás-tételtekből nem kételkedő;
mindazáltal hogy a' ti a' béli kész és

C,

sz. ba,

szabados voltatok, itt a' közönséges, szent Gyülekezetben, melyben a' szent Angyalok-is jelen vannak, és figyelmeznék kinek kinek maga viselésére, zengjen és nyilván-való legyen; Három Kérdéseket kérdek, mellyekre kiki maga személlýében, jó lelki ísméretalat tartozik felelni.

1 Először, azt kérdem: *Hisziteké* hogy Istentől tőkélletes igazságban, szentségben, és ártatlanságban teremtetetek volt; de az Őrdögnek incselkedése miat, Őrök halálban és kárhozatban estetek? *Hiszem.*

2 Másodszor, *Hisziteké*, hogy az Ur Isten, Szent Fiát a' testben ti éretetek el-bocsátotta, és annak Keresztfánn, egyszer-való áldozatjával, az bűnt, halált, Őrdögöt és kárhozatot úgy meg-rontotta, erejeket hatalmokat úgy el-vőtte, hogy többé már ezek kárhozatotokra nem árt-hatnak? *Hiszem.*

3 Harmadszor, *Hisziteké* hogy ez halan-

halando életnek utánna, fel-támaiz-
tya a' ti testeiteket a' porból, és bé-
viszen titeket lelkestől testestől az ō-
rök boldogságban? *Hiszem.*

[*A Milotai Agendájában, itt mondják
a' Hiszek Istent.*]

*Ez után már az Oldozat következik. Így
szóljon azért a' Tanító:*

En-is az én Vram Jēsus Christus-
nak, méltatlan hivatalos Szolgája,
értvén e' ti Hitetek felől-való kész
Vallás-tételeteket, a' hatalom sze-
rént, mely adattatott minékűnc, az
Apostolokkal egyetembem, hogy va-
lakikneke' földön bűnöket meg-bo-
csátjuk, az egekben-is meg lésznek
bocsáttatván; a' kikéit pedig meg-
kötjük, meg-kötöttek az egekben-
is: hirdetem, sőt a' mint Christus V-
runk szavában nyilván. ki-fejezve
vagyon, meg-bocsátom az ō nevé-
ben, az az szolgai, avagy adattatott
hatalommal és méltósággal, a' ti bű-
neiteket, ti-is a' ti részetekről igazán
tart-

tartván poenitentiát. Sőt ennek fe-
lette, örök életetek felől-is bizo-
nyosá tészlek benneteket: mellyet
Ő szent Felsége meg ad ingyen- való
kegyelméből, szent Fiáért tinéktek,
és minden Ő benne hívőknek. Am.

Ezeket ilyen rendel és formán
végben vivén, száljon-le a' Tanétó a'
Prædicálló Székből, és azontul az
Asztalhoz menvén, fordécsa-el a'
kefzkenőt a' kenyérről borrul, és a'
Pohárt tölcse-meg, a' fel-járu landó
Hiveket hja elő: kik fel-jővén, és az
Asztalkörnyűl álvánn, kezdje mind-
járt a' Testamentumnak igéjit, Pál
Apostolból, ilyen képpen.

A' mi Vrunk Jesus Christus, az éj-
szaka, mellyen el-árultatott, vőtte
a' kenyeret [*E' kor ő-is mindjárt vegye*] há-
lát-adot [*Adjon ő-is (a' kenyeret kezében tar-
ván) azontul ilyen vagy hasonló formán.*]

*A' Tanétónak Hála-adása, a' ke-
nyer fel-vételekor.*

Dicsőf-

Dicsőség tulajdonittasék tenéked,
 oh kégyes Atya Isten! menynek föld-
 nek Ura, ki az Ur Jesust küldted e'
 világra, hogy a' bűnösöket meg-tartaná,
 meg-halván az ő bűneikért, és igazulá-
 sokra fel-támadván. Ki immár az ő szent
 testét, szintén olly bizorrryál adja nekik
 eledelöl, mint a' mely bizorrryál, a' szent
 Vacsorában (mellyet e' végre-is szerzet)
 a' kenyér tőrdeltetik, és nékiek ételekre
 adattatik, ilyen igéretivel erősitvén
 ezt: Ez az én testem, mely ti érette-
 tek meg-tőretik. Adjad kegyelmes A-
 tyánk, hogy e' Szentségben, a' te Hivida-
 nek, mind ezek felöl- való hitek erősit-
 tésék-meg! Amen!

Más rövidebb.

Aldot légyen, oh nagy Isten! a' te
 neved, ki az Vr Jesust leki eledel-
 lől rendelted Választottidnak,
 hog' ő lenne ama' menyországbol alá-
 szállott kenyér, ki életet adjon e' Vi-
 lágnak. Engedjed hog' ők, e' Mennyci
 Mannát éven, örök életek légyen! A.

[Végezo]

[*Végezven a' Hálá-adást, mondja*] meg-
 ízegete [*Akkor ő-is törje a' kenyeret*] f-adta
 [*E'kor adja sznyjesa ő-is*] ezt mondván:
 Vegyétek, egyétek ez az én testem,
 mely ti érettetek meg-tőretik, ezt
 cselekedjétek az én emlekezetemre.

*Itt mig e' szöket mondja, mind oszdogalja
 azokközben a' kenyeret. Hapenig még sozan
 volnánakhátra az akkor környül állók közzöl,
 néha néha így-is szóljon: A' kenyér mel-
 lyet meg-tőrünk, Christus testével-
 való közösülés. Néha meg így: Meg-
 emlekezzetek az Vr Jesus Christus
 haláláról. Így-is néha néha: Oda fel az
 égben emeljétek lelkeiteket, holott
 az Vr Christust vallátok, Hítetek á-
 gazatiban, űlni Istennek jobján.*

*Így a' kenyeret el-osztván, szóllyon ismét il-
 lyen módon.*

E'szerént a' pohárt-is, vötte tudnia
 állik [*E' szökeközben Vegye a' Pohárt*] hálát
 adot [*Adjon ő-is mindjárt, ez vagy hasonló for-
 mán.*]

*A' Pohár fel-vételekor-való
 Hálá-adás.*

N Agy Uram a te buzgó szerelmednek
 hoszszasága, szélessége, mélysége
 és magassága, hogy örökkévaló fri-
 gyed szerént, egyetlen egy szülött Fiad-
 dal, híveidért vért ontottál: mely nélkül
 nincsen is bűn bocsánat. Melynek emle-
 kezetire szerzette, azon te szent Fiad, a'
 Vég Vacsorában, a' bornak ki-öntését és
 italát, ilyen szép igéretit kötven mellé:
 E' pohár az Vj Testamentum az én
 véremben. Oh kegyelmes Atyánk, pe-
 csételd el a' te Híveidnek, ez Szentség-
 gel-való éléseknek általa, azt a' nagy val-
 tságot, mellyet az ő véreben rendeltél!
 Amen!

Más rövidebb.

D Icsőitteesél V. I. Jesus Christus-
 nak természet szerént-való Sz.
 Attya; ki ő benne az idvefség-
 nek kut fejeit fel-nyitogattad. Oh ad-
 jad, hogy a' Vizet, mellyet e' lelki Ki-
 rály ad, a' te Néped lélekből szomju-
 hozza, hogy soha meg ne szomju-
 hozzék, hanem legyen az abban,
 örök

örök életre szökdécselő viznek kút-
feje! Amen!

[*Ezt végezvén mondja*] adta az ő Tanét-
ványinak [*és akkor adja*] ezt, mond-
ván: Ez pohár az Vj Testamentum
az én véremben, ezt cselekedjétek,
valamenyiféle iszítatok, az én emle-
kezetemre.

*Itt is ama felső intésekkel, az osztás köz-
ben elhet a Tanétó; csak hogy a' szent Pál
szavait a' pohárról így mondja: Az hálá-
adásnak pohára, mellyet megál-
dunk, Christus vérével való közösü-
lés.*

*El-ozolván, az első uttal fel-járult Com-
municansok; a' többivel is szintén ezenkép-
pen cselekedjék: csak hogy a' Haladásokat töb-
bé ne mondja, hanem csak az Igéretnek szá-
vait, azokat is csak elsőben. ilyen képpen:
Vegyétek egyétek ugy-mond az Ur Jesus
Christus, ez az én testem, &c. E' pohár,
igy szoll Christus Urunk, az Vj Testamen-
tum, az én Véremben. Ismét a' több szó-
kat, néha néha.*

*Erre pedig igen szorgalmasan számot
kell*

kell tartani, hogy mikoron a' Szent Szerzésznek, vagy a' Testamentumnak igéjit mondjuk, a' Praecentor eneket ne kezdjen, mint sok helyen a' maga gondolatlanok cselekesznek. Kertőnek szólni egyszer s-mind azon Gyülekezeten, tisztelen haszontalan-is: az Apostol-is perig tiltja.

Végben menvén az Ofztás, és Communica-lás: a' Tanétó így szóljon:

Ekképpen szerzette Christus U-runk a' Vég vacsorát: e'képpen élte-nek ezzel az elődedin lévő keresz-tyéneknek Gyülekezeteiben; ilyen végekre: 1. a' hitnek a' bűn-bocsá-nat és az örök idvetség felől, meg-erősítésére. 2. A' keresztyén Val-lásnak, és igaz poenitentia tartásnak bizonyására. 3. Az egymáshoz va-lo igaz keresztyéni szent szeretet-ről s-egyeségről való Vallás-tételre: hogy a' miképpen a' Kenyér és a' Bor, mellyekből öltünk és ittunk, sok bu-za, sok szőlő szemekből állanak; de már egy mással úgy egyesültenek, hogy mindazok egy kenyér, és egy

D

bor:

bor: így nekünk-is sok Híveknek,
hit és atyafiságos szeretet által, úgy
őszve kell forradnunk, hogy mi mind-
nyájan egy Test és Lélek legyünk,
mint az Apostol int. Melyre a' jó I-
sten, szent Lelke által segéljen ben-
nünket! Amen!

Adjunk hálát a' mi jó Istenünknek,
ki Lelkeinket az Ő Fiának Asztalánál
ily atyai képpen vendéglé, és táplálá.

*Végő Hálá-adás, a' Praxis
Pietatisból vötte.*

Mit adjak már néked, oh áldott Idve-
zitóm! ennyi velem közlött áldo-
máisdért; mellyek oly sokak és na-
gyok, hogy azokat az én szívem semmire
képpen bé nem foghatja? Hogy engemet
nem oktalán állattá hanem emberre, Sz.
képedre teremtetél, mellyet noha a' bűn
által el-vesztettem, vala, de te Szent
Lelked által, ujjonnan helyére állattad
azt én bennem, szent Véreddel lelkeztől
testestől a' rabság alól meg-váltván. Mely-
nek per

*A. S. Pataki A. O.
-Kola. Könyvtára*

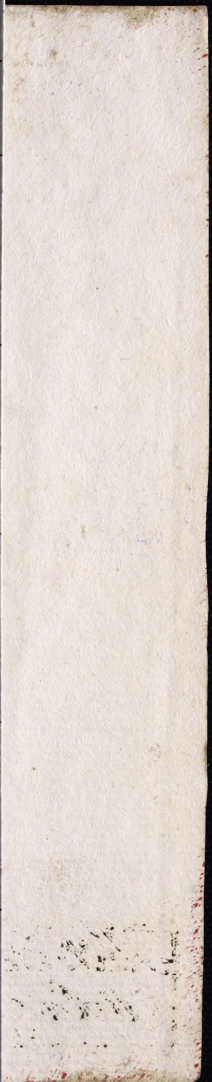
bor: így nekünk-is sok Híveknek,
hit és atyafiságos szeretet által, úgy
őszve kell forradnunk, hogy mi mind-
nyájan egy Test és Lélek legyünk,
mint az Apostol int. Melyre a' jó I-
sten, szent Lelke által segéljen ben-
nünket! Amen!

Adjunk hálát a' mi jó Istenünknek,
ki Lelkeinket az Ő Fiának Asztalánál
ily atyai képpen vendéglé, és táplálá.

*Végő Hálá-adás, a' Praxis
Pecatisbol vött.*

Mit adjak már néked, oh áldott Idve-
zítőm! ennyi velem közlött áldo-
másidért; mellyek oly sokak és na-
gyok, hogy azokat az én szívem semmi-
képpen bé nem foghatja? Hogy engemet
nem oktalán állattá hanem emberre, Sz.
képedre teremtetted, mellyet noha a' bűn
által el-vesztettem, vala, de te Szent
Lelked által, ujjonnan helyére állattad
azt én bennem, szent Véreddel lelkestd
testestől a' rabság alól meg-váltván. Mely-
nek pe

*A. S. Pataki A. O.
-köl. Könyvtára*

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

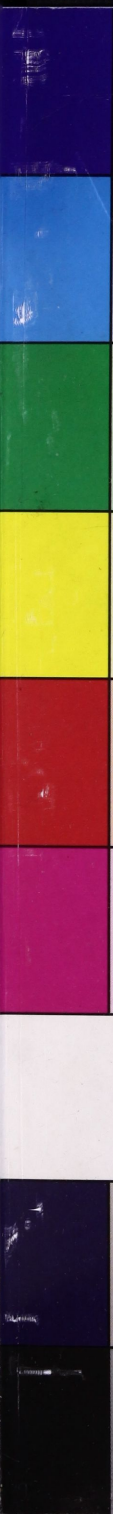
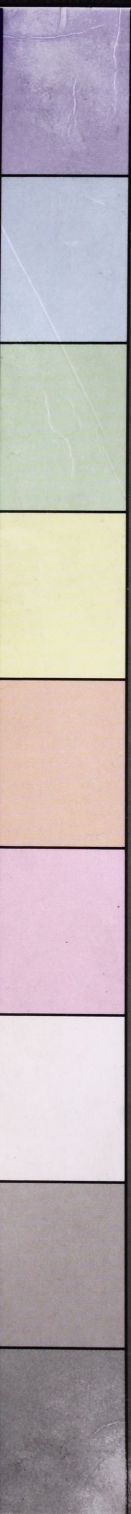
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

3° a vejen
E. de

123456789

11111

Handwritten signature or initials